

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 947/2024
24.01.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ и ВВ, свих из ..., чији је заједнички пуномоћник Марта Хинић, адвокат из ..., против туженог Града Новог Сада, кога заступа Правобранилаштво Града Новог Сада, ради накнаде за фактичку експропријацију, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2467/23 од 09.11.2023. године, у седници одржаној 24.01.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог, изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2467/23 од 09.11.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 540/2022 од 30.06.2023. године ставом првим изреке, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности суда. Ставом другим изреке, одлучено је да се тужбени захтев тужилаца усваја. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима исплати износ од укупно 10.464.567,36 динара и то тужиљи АА и тужиоцу ББ, износ од укупно 5.232.283,68 динара и тужиљи ВВ износ од 5.232.283,68 динара, оба износа са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 30.06.2023. године до исплате. Ставом четвртим изреке, утврђено је да је тужени стекао право јавне својине у целости на парцели број .. К.О. ..., која је уписана код РГЗ СКН Нови Сад3 у ЛН бр. ..., површине 624 м2, што су тужиоци дужни да признају и трпе упис туженог на тој парцели код надлежне службе за катастар непокретности. Ставом петим изреке, тужени је обавезан да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 629.745,68 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Апелациони суд у Новом Саду је пресудом Гж 2467/23 од 09.11.2023. године, ставом првим изреке, жалбу туженог одбио и потврдио пресуду Вишег суда у Новом Саду П 540/22 од 30.06.2023. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио благовремену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побиијану пресуду применом одредбе члана 408. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/11 ...18/20), у вези одредбе члана 92. Закона о уређењу судова („Сл. гласник РС“, бр.10/23), и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, а тужени у ревизији не указују на конкретну битну повреду одредаба парничног поступка прописану одредбом члана 407. став 1. тачка 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, предметна парцела број .. површине 624 м2, је по врсти грађевинско земљиште а по култури виноград прве класе, уписана у ЛН бр.1 .. К.О. ..., у заједничкој својини тужилаца АА и ББ, на ½ идеалних делова и у сусвојини тужиле ВВ на преосталих ½ идеалних делова. Парцела се налази у потезу „Село“, ... и у природи је у регулацији улице ..., а обухваћена је Планом генералне регулације „Мишелука са рибњаком („Сл. лист Града Новог Сада“, бр.57/2014 и 42/2022), као и Планом детаљне регулације „Мишелука II“ у Новом Саду („Сл. лист Града Новог Сада“, бр.26/2017 од 27.05.2017. године). У природи предметна парцела је ушла у састав улице ... у целости тако што је опремљена водном, електро-енергетском, гасном и телекомуникационом инфраструктуром, док је саобраћајна површина изграђена од асфалтног застора па је неометано користи неограничен број лица за јавни саобраћај. Тржишна вредност предметне парцеле на дан пресуђења 30.06.2023. године, износила је 16.770,14 динара / м2, односно укупно 10.464.567,36 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су обавезали туженог да тужиоцима исплати накнаду за извршену фактичку експропријацију имајући у виду да је у току поступка утврђено да је фактичку власт на предметној парцели вршио тужени који је својим пасивним понашањем омогућио да та парцела уђе у састав улице ... и тако постане јавна саобраћајница коју користи неограничен број лица на који начин су тужиоци онемогућени у вршењу свог права својине па им предметна накнада припада на основу одредбе члана 58. Устава РС, у вези члана 3. став 1. Закона о основама својинскоправних односа и члана 1. Протокола број 1, Европске Конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Право на имовину је једно од основних људских права заштићених уставно-правним нормама и нормама међународних конвенција чији је Република Србија потписник. Устав РС, у одредби члана 58. јемчи мирно уживање својине, других имовинских права стечених на основу закона, тако што прописује да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Законом се може ограничити начин коришћења имовине, а одузимање и ограничење имовине ради наплате пореза и других дажбина или казни дозвољено је само у складу са законом.

Протоколом број 1 уз Европску Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, у члану 1. се гарантује заштита имовине тако што је прописано да свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине и да нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Уставне одредбе и Конвенција указују на обавезу исплате разумне накнаде за одузету имовину, по тржишним ценама у време пресуђења, која је одлуком нижестепених судова и утврђена.

Одредбом члана 9. став 1. Закона о грађевинском земљишту („Сл. гласник РС“, бр.44/95...46/98), прописано је да се грађевинско земљиште приводи намени изградњом објеката, односно извођењем других радова у складу са прописима о планирању и уређењу простора.

Закон о јавној својини („Сл. гласник РС“, бр.72/11...105/144), у одредби члана 10. став 2. прописује да се добрима у општој употреби у јавној својини сматрају оне ствари које су због своје природе намењене коришћењу свих и које су, као такве, одређене законом (јавни путеви, јавне пруге, мост и тунел на јавном путу, пружи или улици, тргови, јавни паркови, гранични прелаз итд.). У смислу одредбе члана 7. истог Закона, добра у општој својини су у својини РС изузев путева другог реда који су у својини АП на чијој се територији налазе, као и изузев некатегорисаних путева, општинских путева и улица (која нису део ауто-пута или државног пута првог и другог реда), и тргова, јавних површина који су у својини јединица локалне самоуправе, на чијој се територији налазе.

У конкретном случају, предметна парцела ушла је у састав улице ..., у ..., опремљена је водном, електро енергетском, гасном и телекомуникационом инфраструктуром, док је саобраћајна површина изграђена од асфалтног застора и несметано је користи неограничени број лица за јавни саобраћај. Тако је предметној парцели промењена намена јер је то земљиште постало добро у општој употреби које користи неограничени број људи, а којим управља и одржава га јединица локалне самоуправе, преко својих органа и јавних предузећа чији је оснивач. Тако је извршена тзв. фактичка експропријација која настаје када се на земљишту граде путеви, инфраструктурни и други објекти у јавном интересу, иако не постоји решење о експропријацији земљишта односно решење о његовом изузимању из поседа. Тужени је обвезник исплате тужиоцима предметне накнаде пошто се парцела која је у њиховом заједничком власништву односно сувласништву користи као улица, добро у општој употреби – јавној својини, а висина накнаде која тужиоцима припада, у смислу одредбе члана 1. Протокола 1 уз Европску Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и одредбе члана 58. Устава РС, правилно је одређена према тржишној вредности земљишта које је ушло у састав формиране улице.

Наводи ревизије туженог о томе да он ниједним својом правним актом нити фактичком радњом није депоседирао тужиоце или дозволио другим лицима да користе њихово земљиште, не доводи се у сумњу правилност побијане пресуде имајући у виду да је тужени дужан био дужан да спроведе поступак експропријације предметне

парцеле пре њеног фактичког одузимања од тужилаца, што је он пропустио да учини па тужиоцима дугује накнаду за фактичко експроприсано земљиште.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. ЗПП.

На основу одредбе члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић